
МОВА - JEZYK
СЛОВА - SŁOWO

азбука
алфавіт
альфабэт
альфабэтны /
алфавітны парадак

А	а	(а)
Б	б	(бэ)
В	в	(вэ)
Г	г	(гэ)
Д	д	(дэ)
Е	е	(е)
Ё	ё	(ё)
Ж	ж	(жэ)
З	з	(зэ)
І	і	(і)
Й	й	
(і	нескладовае)	
К	к	(ка)
Л	л	(эл)
М	м	(эм)
Н	н	(эн)
О	о	(о)
П	п	(пэ)
Р	р	(эр)
С	с	(эс)
Т	т	(тэ)
У	у	(у)
Ў	ў	
(у	нескладовае)	
Ф	ф	(эф)
Х	х	(ха)
Ц	ц	(цэ)
Ч	ч	(чэ)
Ш	ш	(ша)
Ы	ы	(ы)
Ь	ь	
мяккі	знак	
Э	э	(э)
Ю	ю	(ю)
Я	я	(я)

Той, хто любіць азбуку
Змálку без прынўкі,
Адкрывае шлях сабé
Да любой навўкі.

abecadło
alfabet
porządek alfabetyczny

A	a	(a)
Ą	ą	
(o nosowe)		
B	b	(be)
C	c	(ce)
Ć	ć	(cie)
D	d	(de)
E	e	(e)
Ę	ę	
(e nosowe)		
F	f	(ef)
G	g	(gie)
H	h	(ha)
I	i	(i)
J	j	(jot)
K	k	(ka)
L	l	(el)
Ł	ł	(eł)
M	m	(em)
N	n	(en)
Ń	ń	(eń)
O	o	(o)
Ó	ó	
(o kreskowane)		
P	p	(pe)
R	r	(er)
S	s	(es)
Ś	ś	(eś)
T	t	(te)
U	u	(u)
W	w	(wu)
Y	y	
(y, igrek)		
Z	z	(zet)
Ż	ż	(ziet)
Ź	ź	(żet)

alfabet łaciński — лацінка
łacina / język łaciński —
лаціна / лацінская мова

Чытаць? Гэта так проста! Czytać? To takie proste!

дай — dać
даў — dał
кій — kij
ехаць — jechać
ясны — jasny
люты — luty
конь — koń
косыць — kość
госыць — gość
сьнег — śnieg
сьмех — śmiech
сьцежка — ścieżka
тлушч — tłuszcz

мёд — miód
боль — ból
соль — sól
гняздо — gniazdo
чорны — czarny
шкада — szkoda

зьеў — zjadł
зьезд — zjazd
меў — miał

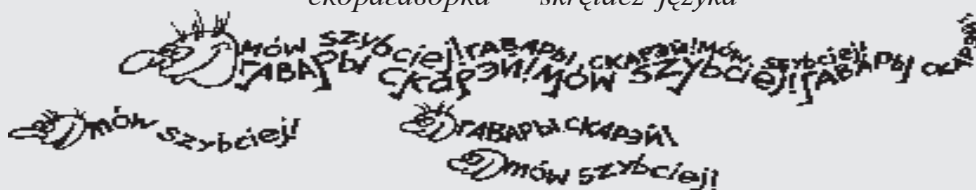
ляжаць — leżeć
ляпіць — lepić
выяжджаць — wyjeżdżać
дзяўчына — dziewczyna

п'ю — piję
б'ю — biję
гусь — geś
шчасьце — szczęście
цяжар — ciężar
густы — gęsty
часты — częsty
цяля — cielę
дуб — dąb
дубы — dęby
зуб — ząb
зубы — zęby

серада — środa
золата — złoto
балота — błoto
варона — wrona
сарока — sroka
бяроза — brzoza

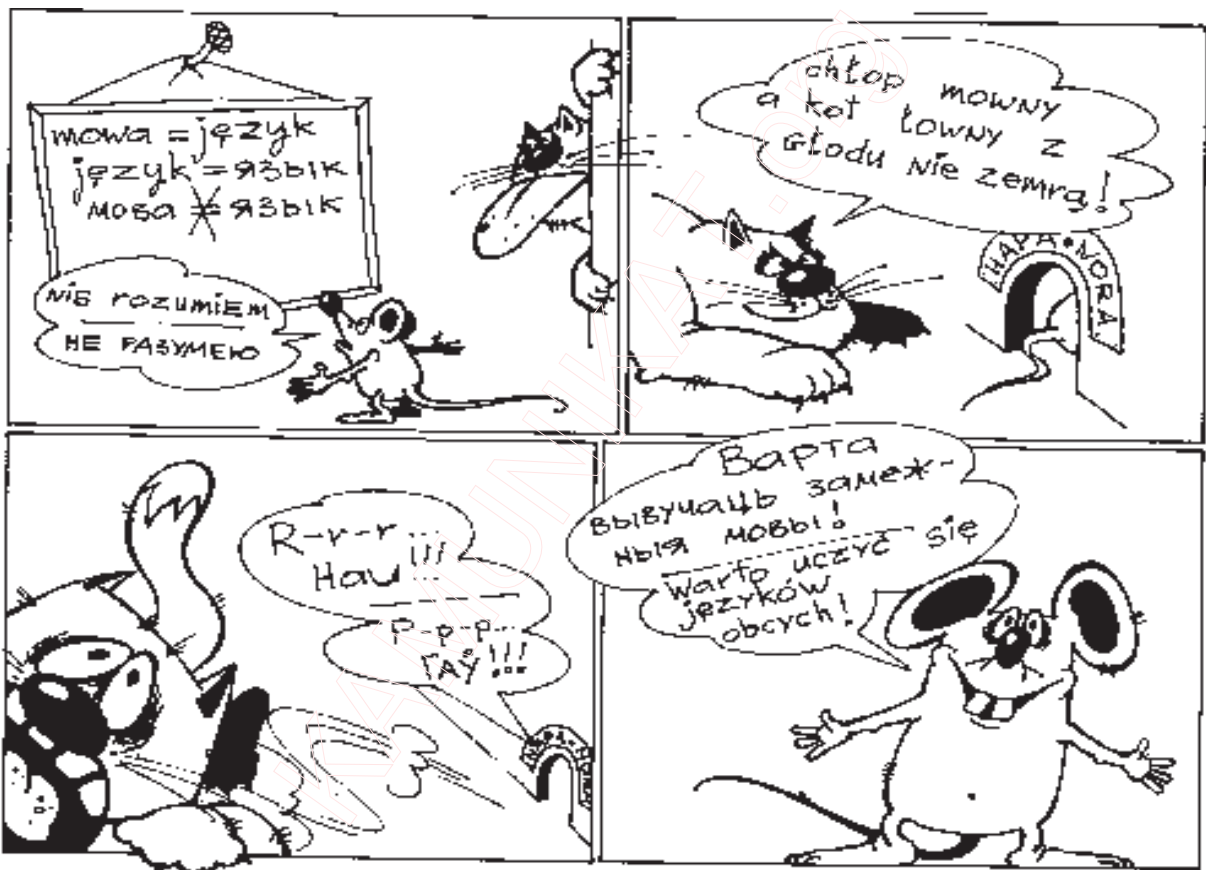
тры — trzy
вэрыць — wierzyć
мэрыць — mierzyć
прыбегчы — przybiec
прылэгчы — przylec
прытуліца — przytulić się
пераканацца — przekonać się
прытрымаць — przytrzymać
РАЗУМЕЦЬ — ROZUMIEĆ

ско́ра + гавары́ць = ско́рагаворка
скру́чваць — skreśać
язы́к — język
skreśać + język = skreśacz języka
ско́рагаворка = skreśacz języka

Ішла ско́рагаворка са ско́рагаварчаня́тамі

мова	mowa	język	язык	ozór/jęzor
беларуская мова	mowa polska	język polski	цялячы язык	ozór cielęcy
родная мова	mowa ojczysta	język ojczysty	—	—
замежная мова	obca mowa	język obcy	—	—
мову адняло	odjęło mowę	odjęło język	язык адняло	—
умець гаварыць і пісаць на мове	znać język w mowie i piśmie		—	—
прамова ў сойме	mowa sejmowa	—	—	—
— Ты здаў іспыт?	— Zdałeś egzamin?	—	—	—
— Безумоўна!	— Mowa!	—	—	—
		latać z wywieszonym językiem	лётаць з вы́салапленым языком	latać z wywieszonym ozorem

języki ognia — языкі полымя

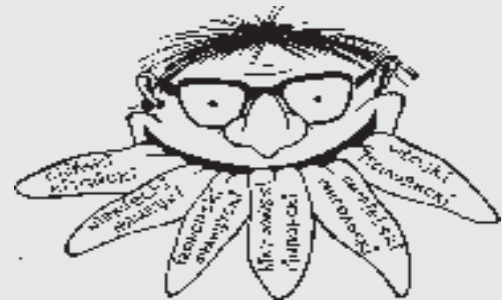

język w bucie — язычок у боце

język spustowy — спускаві крочок

2

językoznawca — мовазнаўца
lingwista — лінгвіст
poliglota — паліглёт

● **Słowo wróblem wyleci...**

a powraca wołem.

3 слова — słowo

- даць слова — ■ dać słowo / dać głos
  - узяць слова — ■ zabrać głos
- замовіць слова за каго-небудзь — przemówić za kimś
- ні слова, ні паўслова — milczeć,
  - odmawiać odpowiedzi
- роднаснае слова — wyraz pokrewny
- забраць назад сваё слова —
  - cofnąć słowo
- слаўцо — słówko

**4 назва / назоў — nazwa
імя — imię**

Як цябэ завуць? — Jak masz na imię?
Мяне завуць Галя. — Mam na imię Hala.
прозвішча — nazwisko
Як вашае прозвішча? — Jak Pan ma na nazwisko? / Jak się Pan nazywa?
дзявочае прозвішча — nazwisko panieńskie
нехта з прозвішчам ... — ktoś mający na nazwisko...

SŁÓWKA I “SŁUFKA”

Dziś po dyktandzie w szkole
Wrócił Jerzyk do domu markotny.
Ziewał, ziewał — i zdrzemnął się przy stole,
Bo i dzień był jakiś senny i słotny,
I przyszły do Jerzyka trzy słówka:
“Brzózka”, “Jabłko” i “Główka”
I powiedziały:
— Jestem “Brzózka”, a nie “bżuska”.
— Jestem “Jabłko”, a nie “japko”.
— Jestem “Główka”, a nie “głufka”.
Brzózka z Brzozowskich,
Jabłko z Jabłońskich,
Główka z Głowackich.
A gdy i nadal będziesz sadił błąd na błędzie¹,
To zrobimy z Jerzego — Jezego,
Złego jeża kolczastego²;
I co? Przyjemnie ci będzie?

¹ памылку за памылкаю
² калічога вожыка

5

1. зва́цца — 1. zwać się
  2. называ́цца — 2. nazywać się
- Як называецца гэты пляц? — Jak się nazywa ten plac?
Мяне зваць Ірэна. — Mam na imię Irena.
Як цябэ зваць? — Jak się nazywasz?

6

слоўнік — słownik

Pierwszy — słownik
Zaczął tak:
“Halo! O, halo lo lo lo lo!
Tu tu tu tu tu tu tu,
Radio, radijo, dijo, dijo, ijo, ijo,
Trijo, trijo, tru lu lu lu
Pio, pio, pijo lo lo lo lo lo,
Plo plo plo plo plo. Halo!
Na to wróbel zaterlikał:
“Cóż to znowu za muzyka?
Muszę zajrzeć¹ do **słownika**,
By zrozumieć śpiew słowika.”
¹ зазірнуць

**даведнік — 1. poradnik
2. przewodnik**

- тэлефонны даведнік —
  - książka telefoniczna
- энцыкляпэдыя — encyklopedia

7

**słownictwo — словазбор
лэксыка — leksyka
лексыкаграфія — leksykografia**

8

**граматыка — gramatyka
правапіс — pisownia
слушнае напісаньне — poprawna pisownia
арфаграфія / артаграфія —
ortografia**

● **Добрае слаўцо лепш за піўцо.**

● **Не вучыце дзіця дубцамі,
навучайце дзіця слаўцамі!**

Przyszła koza do woza —
Najmądrzejsza z kóz —
I rozmyśla, co może
Łączyć kozę i wóz?
Pewno, wóz jej nie powie,

Co to łączy ją z nim,
Bo my wiemy — **przysłowie**
I najprostszy ten rym!
Przyszła koza do woza...
'рiф.ма

9 **прЫказка — przysłowie**
прЫмаўка — powiedzonko

часцьiны мовы — części mowy

назоўнік	—	rzeczownik
прыназоўнік	—	przyimek
прымётнік	—	przymiotnik
дзеяслоў	—	czasownik
лічэбнік	—	liczebnik
прыслоўе	—	przysłówek

10 **zdanie — 1. думка, погляд**

Jestem innego zdania. — Я думаю інакш.

2. сказ

Słowa tworzą zdanie. — Слова ўтвараюць сказ.

widmo — здань

- 1. fraza — 1. фрэза
- 2. frazes — 2. выслоўе
- tekst — тэкст

11 **naglówek — загаловак**

- 1. wiersz — 1. верш
uczyc się wiersza na pamięć — вучыць верш на пámяць
- 2. strofa — 2. страфа
deklamować kilka strof z "Pana Tadeusza" — прадэклямаваць некалькі строфаў з "Пана Тадэвуша"

3. радok

- pisać od nowego wiersza — пісаць з новага радка
- litera — літара
- znak — знак

Prowadziły raz rozmowę
Różne znaki przystankowe.
Rzekł DWUKROPEK: "Mógłbym przysiąc,
Że tu jest dwukropków z tysiiąc,
Bo beze mnie nie ma zdania..."
"A bez ZNAKU ZAPYTANIA?"
"Też pomysły, — rzekł CUDZYSŁÓW. —
Śmiać się można z tych pomysłów,
Bo kto czytał różne wiersze,
Wie, że mam w nich miejsce pierwsze."
"O, przepraszam, — rzekł PRZECINEK —
Mógłbym wziąć to za przecinek¹ —
Bez przecinka nie ma zdania..."
"A bez znaku zapytania?"
"Niezły komik, niezły zbytnik²! —
Zirytował się WYKRZYKNIK. —
Nie chcę chwalić się przed nikim,
Ale jestem wykrzyknikiem!"
"Jak ze wszystkich zdań wynika,
Nie ma wiersza bez ŚREDNIKA,
Bez średnika nie ma zdania..."
"A bez znaku zapytania?"
KROPKA słysząc te hałasy
Sprowadziła dwa NAWIASY:
"Cni³ panowie, zacne panie,
Zamykamy całe zdanie!
Koniec! Kropka! Odpoczynek!"
"Znów przecinek!" —
Rzekł przecinek.

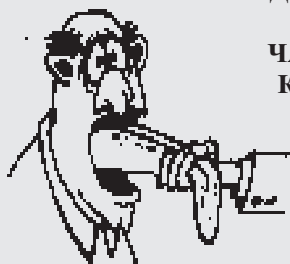
¹ Я лічыў бы гэта за зьдзек.

² амаатар раскошы

³ cni — скарачаная форма ад засні — 'шаноўныя'

ZNAKI PRZYSTANKOWE
знакі прыпынку

kropka	.	кропка
dwukropek	:	двукроп'е
wielokropek	...	шматкроп'е
średnik	;	кропка з коскай
przecinek	,	коска
cudzysłów	“ ”	двукосьсе
myślnik	—	працяжнік
nawias	{ }	дужкі
nawias okrągły	()	кру́гляыя дужкі
■ zamknąć nawias	—	■ закрыць дужкі
■ nawiasem mówiąc	—	■ між іншым / дарэчы
wykrzyknik	!	1. клічнік
		2. выклічнік
		wykrzykniki "oj!", "dalibóg!" —
		wyklічніki "вой!", "далібог!"
znak zapytania	?	пытальнік

ЧАМУ ты не прыйшла? — DLACZEGO nie przyszłaś?
 ДЗЕ вы жывяце? — GDZIE państwo mieszkacie?
 АДКУЛЬ гэта ўзялося? — SKĄD to się wzięło?
 КУДЫ ты ідзеш? — DOKĄD / GDZIE idziesz?
 ЧАГО табé не хапае? — CZEGO ci brakuje?
 КОЛЬКІ табé гадоў? — ILE masz lat?
 ШТО гэта такое? — CO to jest?

■ Цягнуць за язык. —
 ■ Ciągnąć za język.

■ Маўчыць, як мýла збéўшы. —
 ■ Milczy, jakby ją zatkało.

13

1. пытаць — pytać
 2. пытацца
 пытацца / пытаць пра нешта — pytać o coś
 1. спытацца — zapytać się
 2. запытацца
 дапытвацца — dopytywać się

14

пытаньне — 1. pytanie
 задаваць пытаньні — zadawać pytania
 2. kwestia
 Уся праблема ў тым, што... — Kwestia w tym, że... / Problem w tym, że...
 не падлягае сумневу — nie ulega kwestii
 праблема — problem

15

анкета — ankieta
 апытальнік — kwestionariusz
 1. інтэрвію — wywiad
 даць інтэрвію — udzielić wywiadu
 2. вывэдка
 павётраная вывэдка — wywiad lotniczy

16

1. допыт — przesłuchanie
 допыт абвінавачанага — przesłuchanie oskarżonego
 2. праслухоўваньне
 фэстыўальнае праслухоўваньне — przesłuchanie festiwalowe
 сьлёдзтва — śledztwo

17

вывэднік — wywiadowca
 шпіён — szpieg
 шпіянаж — szpiegostwo

18

дапытлівы — dociekliwy
 цікаўны — ciekawski

19

адказ — odpowiedź
 даць адказ — udzielić odpowiedzi
 упэрта не даваць адказу —

■ stanowczo odmawiać odpowiedzi

20

A: адмова — odmowa
 B: адмовіць — odmówić
 C: адмоўны — 1. odmowny
 2. ujemny
 адмоўны лік — liczba ujemna

21

маўчаць — milczeć
 Маўчы! — Milcz!

22

A: маўклівы — milczący
 негаваркі — małomówny
 B: 1. нямы — 1. niemy
 нямое кіно — niemy film
 2. нэмы — 2. dziki
 нэмы жах — nieme / dzikie przerażenie
 C: нямка — niemowa

23

A: немата́ / нямота — niemota
 B: 1. ціш — cisza
 2. ціша
 3. цішыня

24

ціхі — cichy
 ціхусенькі / ціхусенечкі — cichuteńki / cichuśki

● У ціхім балоне чэ́рці водзяцца. —
 ● Cicha woda brzegi rwie.

25

моўчкі — milczkiem
 цішком — cichcem, cichaczem
 нечакана падпусьціць жарт —
 ■ wyskoczyć z czymś z cicha ręk
 паціху — 1. po cichu
 2. powoli

Паéхалі паціху! — Ruszamy powoli!
 шэ́птам — szeptem
 на вуха — na ucho
 па сакрэце — w sekrecie

A wtem straszny lew wypada
I te słowa RZEKŁ ponure:
“Muszę pożreć jedno z dzieci
A wy mi POWIECIE, które“

powiem / rzeknę — я скажў
powiedz / rzeknij — скажы
powiedział / rzekł — сказаў
wypowiedziany / rzeczony — сказаны
powiedziałwszy / rzekłszy — сказаўшы

26

- A: odezwać się** — 1. **азва́цца**
Odezwał się telefon. — Азваўся тэлефон.
2. **абазва́цца**
Nikt się nie odezwał. — Ніхто не азваўся. /
Не абазваўся.
3. **адазва́цца**
4. **адгукну́цца**
odezwać się serdecznie — сардэчна
адгукну́цца
● **Як гукáюць, так і адгукáюцца.** —
● **Jak ty komuś, tak on tobie.**

- B: zwrócić się** — 1. **звярну́цца**
zwrócić się o pomoc — звярну́цца па
дапамогу
2. **павярну́цца**
zwrócić się twarzą ku słońcu — павярну́цца
твáрам да сонца

- C: przemawiać** — 1. **выступа́ць**
(z *przemową*)
przemawiać przed dużym audytorium —
выступа́ць пэрад вялікай аўдыторыяй
2. **звярта́цца**
przemawiać do rozsądku — звярта́цца да розуму
3. **прамаўля́ць**
Muzyka wprost do serca przemawia. —
Му́зыка проста да сэрца прамаўляе.
4. **загавары́ць,**
атрыма́ць дар мовы

Kiedy wyzdrowiał, chory przemówił. —
Ачуняўшы, хворы загаварыў.

- D: 1. powiedzieć** — **сказаць**
powiedz otwarcie — скажы шчыбра
● **Powiedział, co wiedział.** —
● **Сказаў, што ведаў.**
2. **rzec**
■ **prawdę rzekłszy** — ■ **праўду кажучы**
- E: mówić** — 1. **казаць**
Przecież mówiłem tobie! — Я ж табе казаў!
■ **mówiąc szczerze** — ■ **шчыбра кажучы**
2. **гавары́ць**

mówić po polsku — валодаць польскай мовай
rozmawiać po polsku — гавары́ць па-польску

27

- oznajmić** — **паведаміць**
paromknąć — **прыгадаць**
wzmiankować — **згадаць**
zauważyć — 1. **заўважыць**
2. **заце́міць**
zaznaczyć — **адзнача́ць**
stwierdzać — **сьцьвярджа́ць** /
цвэ́рдзіць
oświadczyć — 1. **засьвэ́дчыць**
2. **заяві́ць**
oświadczyć się — **зрабі́ць прапанову**
[wbić się] / zabić aswédczyni

- **зачапíцца языком** —
■ **usiać sobie pogawędkę**

- **Язы́к што памяло.** —
● **Мле́ć językiem.**

- **gadać od rzeczy** —
■ **малоць лухту́**

- trzymać język na wodzy —
- прытрымліваць язык

- biec z językiem —
- даносіць, пляткарыць

28

- A:** rozmawiać — размаўляць
- Rozmawiają jak gęś z prosięciem. —
  - Паразмаўлялі, як гусь зь сьвіньёй.
- gadać — 1. гўтарыць
- gadać w kółko o tym samym —
  - гўтарыць бясконца пра адно й тое /
  - таўчы вадў ў стўпе
- B:** 2. балбатаць
- C:** rozgadać się — разгаварыцца
- gadu-gadu — ■ шу-шу
  - oni sobie gadu-gadu... — яны сабё шу-шу, шу-шу...
- raplać — плявўзгаць

29

- A:** 1. размова — 1. rozmowa
- вёсьці размову — prowadzić rozmowę
2. гўтарка
- невялічкая гўтарка — pogawędka
- B:** гаворка — 1. gwara
- беластоцкая гаворка — gwara białostocka
2. rozmowa
- гаворка ішла пра тое, што... — mówiono o tym, że...

30

- A:** абмеркаваньне — omówienie
1. нарада — 1. parada
2. пасэджаньне / пасяджэньне —
2. posiedzenie
3. публічнае абмеркаваньне —
3. obrady
- з'яля пасэджаньяў — sala obrad
- B:** перамовы — 1. negocjacje
2. pertraktacje
3. rokowania
- C:** дыскўсія — dyskusja
- спрэчка — 1. sprzeczka
- увязьца ў спрэчку з кімсьці — wdać się z kimś w sprzeczkę
2. spór

- D:** 1. свάρка — klótnia
2. калатня
- зв'адка — zwada

- E:** 1. л'аянка — przekleństwo
2. праклён

31

- A:** чўтка — pogłoska
- Пайшлі / раз'ляцеліся чўткі. —
  - Rozeszły się plotki.
- плётка — plotka
- B:** нагаворы — obmowa
- дурныя нагаворы — głupia obmowa
- паклён — oszczerstwo

32

- праўда — prawda
- рэзаць праўду-матку — ■ ciąć prawdę

33

- няпраўда — nieprawda
- манá — oszustwo
- хлусьня — kłamstwo
- выкрыць манў — wykryć kłamstwo
- падман — łgarstwo

34

- абяцаць — 1. obiecać / obiecywać
2. przyrzekać
- Ты ж абяцаў! — Przecież obiecałeś! / Przecież przyrzekłeś!
- прысягаць — przysięgać
- клясьціся — kląć się

35

- A:** суразмоўца — rozmówca
- апавядальнік — gawędziarz
- B:** балбатўн — gaduła
- пляткар — plotkarz
- C:** ашукáнец — oszust
- D:** кáзачнік — bajarz
- байкар — bajkopisarz

- напяяць тры бочкі арыштантаў.
- napleść bajek

- вярзьці грўшы на вярбе
- obiecywać gruszki na wierzbie

